

До
Председателя на научното жури
за присъждане на образователната
и научна степен „доктор“ по
докторска програма „Счетоводна
отчетност, контрол и анализ на
стопанската дейност (контрол)“

С Т А Н О В И Щ Е

От член на научно жури:

Доц. д-р Крум Петков Крумов, преподавател в Стопанска Академия „Д. А. Ценов“ – Свищов, факултет “Стопанска отчетност”, катедра “Контрол и анализ на стопанската дейност”, научна специалност: “Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол)”

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (контрол)“ на докторант Стефан Александров Белчев, D020114113.

Основание за представяне на становището: участие в състава на научното жури по защита на дисертационен труд съгласно Заповед № 1289 от 20.12.2017 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов“.

Автор на дисертационния труд: Стефан Александров Белчев

Научен ръководител: доц. д-р Крум Петков Крумов

Тема на дисертационния труд: *„Проблеми и перспективи в развитието на вътрешния одит в публичния сектор“*

1. Информация за дисертанта

Дисертантът се е обучавал по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност (Контрол)“ към катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“, факултет „Стопанска отчетност“ на СА „Д. А. Ценов“, съгласно Заповед на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ № 14/08.01.2014 г.

Обучението е осъществено в задочна форма, финансирано от държавата, извършено от катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“ при СА „Д. А. Ценов“, предвидено в Заповедта за периода от 07.01.2014 г. до 06.01.2018 г.

Кратка информация за изпълнението на индивидуалния план

♦ Докторант Белчев е положил успешно необходимите изпити и е изпълнил всички заложи изисквания в индивидуалния план.

♦ Дисертационният труд е обсъден от Катедрения съвет на катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“ при СА „Д. А. Ценов“ – Свищов на 05.12.2017 г. и е насочен за защита пред научно жури.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертационният труд се състои от увод, четири глави, заключение, списък на използваната литература и приложения. Дисертацията е с общ обем от 212 страници, от които 192 страници изложение.

Използваните литературни и нормативни източници са 169 броя, от които: на български език 18 броя, на английски език 133 броя, нормативни актове 18 броя. В изложението се съдържат 32 фигури и 5 таблици.

Актуалност на темата

Темата е подходящо избрана и значима, както за теорията, така и за практиката на вътрешния одит в публичния сектор. Вътрешният одит има стратегическо значение за правилното управление на публичния сектор. Той предоставя необходимата степен на сигурност на компетентните ръководители за сигурността и ефективното използване на бюджетните средства.

Въз основа на задълбочена теоретична подготовка, докторантът посочва, че вътрешният одит следва да се разглежда като независима и обективна дейност, чиято цел е да предоставя увереност и да дава консултации. Изпълнявайки посочените функции тази дейност е в състояние да носи полза и да подобрява дейността на организацията. Вътрешният одит е предназначен да подпомага ръководството на бюджетната организация при изпълнение на целите ѝ като прилага систематичен и дисциплиниран подход за оценяване и повишаване ефективността на процесите по управлението на риска, контролните процедури и информационните потоци. В обобщение на всяка глава от представената разработка са систематизирани изводи, съдържащи възможности за усъвършенстване на дейността по вътрешен одит.

Значимостта на избраната тема се аргументира и с ускореното развитие на вътрешния одит не само в Република България, но и в света, като успешно се прилага както в публичния сектор, така и в корпоративния. Навсякъде той се използва за да подпомогне ръководството в постигането на належащите цели.

Посочените до тук аргументи ми дават основание да бъда убеден, че избраната от докторант Стефан Александров Белчев тема „**Проблеми и**

перспективи в развитието на вътрешния одит в публичния сектор“ е актуална и има обществена значимост.

Целта е дефинирана ясно, логически обосновано и съобразно изложената теза.

Задачите на изследването са четири. Те следват съдържателната структура на дисертацията и подпомагат за изпълнението на поставената цел.

Основната теза на изследването е, че от момента, когато у нас започва прилагането на вътрешен одит в публичния сектор тази функция е подценявана като управленски инструмент. От това произтичат множество възможности за нарастване на ефективността му и в резултат от тях да се утвърждава неговата роля в управлението на публичния сектор.

Обект на дисертационния труд е оценката на състоянието на вътрешния одит, осъществяван в бюджетните организации на Република България. Изследването се основава на очакванията на ръководители и други заинтересовани лица към резултатите от извършвания вътрешен одит.

Предмет на изследване в дисертацията са важните индикатори за ефективността на вътрешния одит в публичния сектор. Вниманието се насочва към изясняване квалификационната характеристика на вътрешните одитори и преките им ръководители и подходите, свързани с повишаване на техните знания и мотивация за работа.

Методологически, за постигане на поставената цел, са направени две анкетни проучвания сред действащи вътрешни одитори и ръководители на звена за вътрешен одит. За нуждите на проучването са използвани предимно методите на анализа – научен, историко-логически, сравнителен, статистически. Разработката се основава на сравнението, взаимосвързаното изучаване на елементи и процеси и моделиране. Приложени са интердисциплинарният, нормативният, системният и комплексният подход.

Дисертацията е разработена в четири глави. Те систематизират съдържанието в следната структурна последователност: глава първа съдържа 5 параграфа; глава втора обхваща 4 параграфа, в глава трета са обособени 4 параграфа, в четвърта глава са включени също 4 параграфа.

В първа глава на дисертацията е направен е исторически преглед на развитието на вътрешния одит в световен мащаб и у нас. Разгледана е същностната характеристика на вътрешния одит в публичния сектор. Проучена е нормативната уредба на вътрешния одит в публичния сектор на Република България от началото на неговото прилагане до наши дни.

Очертани са условията, от които зависи качествено изпълнение на дейността на вътрешните одитори.

Втора глава на дисертацията е посветена на проблемите, които ограничават оптималното функциониране на вътрешния одит. те се търсят в няколко посоки. На първо място е недостатъчното разбиране на ръководителите за ползите, които могат да получат от вътрешния одит. На второ място са взаимоотношенията между вътрешния одит и останалите елементи на вътрешния контрол в бюджетните организации. На трето място са проблеми, произтичащи от връзката между вътрешния одит и управлението. На четвърто място са трудностите, свързани с прилагането на вътрешния одит в общините.

В **трета глава** на дисертацията е представено емпиричното проучване на проблема, което е извършено от докторанта. Резултатите от проучването са анализирани по подходящ начин, който позволява да се установи реалното разбиране на заинтересованите лица за вътрешния одит в кредитните институции. Очертани са някои проблеми, които възпрепятстват нормалното функциониране на вътрешния одит. Те се свързват с професионализма на вътрешните одитори, ефективността от тяхната дейност и средата, в която те действат.

В **четвърта глава** са очертани перспективите пред развитието на вътрешния одит в публичния сектор. Обоснована е потребността от развитие на сътрудничеството и избягване на съперничеството между различните контролни органи. Посочена е необходимостта от утвърждаване на риск-модела на управление. За да могат да отговорят на непрекъснато променящи се условия на вътрешните одитори трябва перманентно да повишават квалификацията си.

В така посоченото съдържание е изследвано състоянието на вътрешния одит в публичния сектор, като в резултат аргументирано са изложени предложения за избора на критерии за неговата оценка и повишаване на ефективността му. Сполучливо е направен подбор и анализ на практическия материал. Множеството приложения, графики и таблици позволяват да се онагледи авторската теза и да се подчертае значимостта на изследваната проблематика.

3. Оценка на получените научни приноси и научно-приложни резултати

Приемам позицията на автора за наличие на приноси в дисертационния труд. В автореферата са посочени основните, които могат да бъдат обособени в две направления:

***Първо.** Приноси с характер на новости, обогатяващи съществуващите знания в теорията и практиката на финансовия контрол:*

- Представено е конкретно виждане относно връзката между вътрешните одитори и ръководството.

- Очертани са ключовите характеристики на актуалния модел за вътрешен одит и е обоснована неговата значимост за ефективното функциониране на всяка организация в публичния сектор

***Второ.** Приноси с характер на приложения в практиката:*

- Оформено е собствено становище за необходимите качества, които следва да притежават ръководителите на вътрешния одит и вътрешните одитори.

- Предложена е оригинална система от общи и специфични критерии за оценка на дейността по вътрешен одит в публичния сектор.

- Формулирани са реалните проблеми във функционирането на вътрешния одит в публичния сектор на Република България. Обосновани са възможности за усъвършенстването му и са отправени конкретни препоръки за неговото развитие.

В обобщение може да се отбележи, че разглежданата проблематика, свързана със състоянието и перспективите на вътрешния одит в публичния сектор има **значително научно и съществено практическо значение.**

Като цяло е постигната, поставената в началото на дисертацията **цел**, като са изпълнени **основните задачи.**

4. Оценка на публикациите по дисертацията

За целите на настоящата защита на докторант Белчев са приложени пет броя публикации. Съобразно приложения списък с публикации по дисертацията, те са разпределени в структурно и количествено отношение:

- студии – 2 броя;
- статии – 3 броя.

Анализът и оценката на публикациите показва, че те отразяват важни страни от дисертацията и са позволили на научната и друга общественост да се запознае с основните идеи от разработената дисертация. В дисертационния труд се съдържа потенциал за допълнително публикуване на оригинални авторови тези и резултати от проведените изследвания.

5. Оценка на автореферата

Авторефератът е написан в съответствие с изискванията. В него ясно и точно е представено основното съдържание на дисертацията. Добросъвестно се посочват основните идеи и изводи, показва се приносът

на докторанта при провеждане на изследването, степента на новост и практическа значимост на резултатите от изследването.

6. Критични бележки, препоръки и въпроси

Независимо от задълбоченото, изчерпателно и логически издържано съдържание на разработката, могат да се установят някои пропуски и несъвършенства, които са основание за препоръки към докторанта:

- Възможно е в бъдещи теоретични разработки, да се изследват въпросите за методиките на вътрешния одит спрямо различни обекти;
- Препоръчвам на докторанта да приложи резултатите от изследваните въпроси и проблеми в изследователски проекти и практиката по вътрешен одит.

Посочените препоръки не омаловажават значението на дисертацията, тъй като не влияят съществено на нейното качество. Те са в рамките на колегиалната доброжелателност и не променят моето становище за положителна оценка на научния труд на докторанта.

7. Заключение

Кандидатът притежава задълбочени теоретични знания и практически умения, свързани с вътрешния одит в публичния сектор. Показани са способности за самостоятелни научни изследвания. Положителна оценка заслужават усилията на докторанта, да представи компетентно перспективите в развитието на вътрешния одит в публичния сектор. Аргументираните изводи демонстрират уменията на докторанта за специализирано и целенасочено прилагане на теоретичните знания в практиката. Това предоставя възможност за усъвършенстване теорията и практиката на контрола.

Достойнствата на дисертационният труд и възможностите на кандидата ми дават основание да гласувам с „да“ за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Стефан Александров Белчев – докторант в задочна форма на обучение към катедра „Контрол и анализ на стопанската дейност“, факултет „Стопанска отчетност“ на СА „Д. А. Ценов“ по докторска програма „Счетоводна отчетност, контрол и анализ на стопанската дейност“.

Свищов, 11.02.2018 г.

Изготвил становището:
(доц. д-р Крум Крумов)